

Priloga: Rzd-01-15-00002-01

Datum: 29.1.2015

opis enote žive kulturne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE

EID: **2-00038**

Ime enote: **Ribniško suhorobarstvo**

Sinonimi imena enote:

2. OPIS ENOTE DEDIŠČINE

Zvrst dediščine: **gospodarska znanja in veščine**

Podzvrsti:

rokodelska in obrtniška znanja

Tipološka gesla:

oblikovanje lesa, pletenje šibja, pletenje viter

Kratek opis:

Ribniško suhorobarstvo je rokodelska obrtna dejavnost, povezana z ročnim in s strojnim izdelovanjem uporabnih lesenih predmetov. Razširjeno je na območju občin Ribnica, Sodražica, Loški Potok, Dobropolje, Velike Lašče, Kočevje in Bloke.

Opis:

Suhorobarstvo je rokodelska obrtna dejavnost, ki obsega ročno in v novejšem času tudi strojno izdelovanje in prodajo lesenih gospodinjskih pripomočkov, hišnih dodatkov, orodja in igrač. Razširjeno je na območju občin Ribnica, Sodražica, Loški Potok, Dobropolje, Velike Lašče, Kočevje in Bloke.

Suhorobarstvo obsega naslednje panoge: obodarstvo, podnarstvo, posodarstvo, žličarstvo in kuhalničarstvo, ročno mizarstvo, orodjarstvo, strugarstvo, pletarstvo, zobotrebčarstvo, rešetarstvo in spominkarstvo. Za vsako panogo je značilna uporaba določene vrste lesa, orodij in postopkov izdelave. Poleg lesa bukve, smreke, drena, leske, javorja, lipe in vrbe, ki so bili v uporabi v preteklosti, suhorobarji uporabljajo tudi lesove sadnega drevja. Les morajo posekati v pravem letnem času, ga pravilno razrezati, posušiti, razcepiti in skladiščiti. Pri obodarstvu, podnarstvu, rešetarstvu in pletarstvu gre še vedno za pretežno ročno izdelavo, pri čemer uporabljajo različna orodja (babo in viternik, klin, bate in orzavnike, rezilni stol, strug, obličje, žage, brusilne papirje in nože) in nekatera novejša pomožna sredstva (npr. lepilo, žeblice, kovice). Nekatere suhorobarske delavnice, ki se ukvarjajo s strugarstvom, ročnim mizarstvom, žličarstvom, zobotrebčarstvom in delno orodjarstvom, pri delu uporabljajo tudi različne stroje. V nekaterih delavnicah izdelujejo več vrst izdelkov. S suhorobarstvom, ki ima v regiji pomembno gospodarsko funkcijo, se ukvarja okoli 300 izdelovalcev, ki večino svojih izdelkov prodajajo na sejmih.

Najbolj značilni izdelki suhorobarstva so rete, rešeta, sita, obodi, podna, škafi, čebri, vedra, banjke, golve, pinje, putrihi, šatulje, kuhlalice, mešalke, polentarji, pribor za solato, žlice, vilice, korci, zajemalke, velnice, nečke, noži, tolkači, deske za rezanje, modeli za maslo, perilniki, ribezni, sušila, mišelovke, pasti, žličniki, igrače, ročaji in toporišča, kosišča, grablje, vile, loparji, brezove metle, obcestni količki, jarmi in kambe, oselniki, krožniki, skleda, korci, valjarji, kuhinjska kladiva, pipe, ročke, gobe za šivanje in gnetenje, spominski predmeti, peharji, štručnice,

cekarji, torbice, košare, jerbasi, koši, cajne, oprtni koši, košarice za kruh, sprave za jedilni pribor, žličniki, sprave za šivanje, zibke, sejalniki, procke, zobotrebcji in špine, miniature suhorobarskih izdelkov in spominki. Zaradi prilagajanja zahtevam trga se nekateri izdelki in panoge nekoliko spreminjajo, pojavljajo se nove oblike in namembnost izdelkov.

Znanje izdelovanja suhorobarskih izdelkov se prenaša iz roda v rod in z izobraževalnimi programi (tečaji, šola) ter promocijskimi dejavnostmi, ki jih organizirata Rokodelski center Ribnica in Društvo za ohranjanje dediščine Gradež. Od leta 2014 je možno pridobiti nacionalno poklicno kvalifikacijo – suhorobar. Osrednja turistična prireditelja, posvečena ribniškemu rokodelstvu, je Ribniški semenj, na katerem suhorobarji prikazujejo postopke izdelave in prodajajo svoje izdelke, ki so leta 2005 pridobili geografsko označbo Ribniška suha roba.

Na ribniško-kočevskem območju se je suhorobarstvo razširilo po letu 1492, ko so prebivalci od cesarja Friderika III. dobili posebne privilegije – t. i. krošnjarski patent, ki jim je omogočil neobdavčeno trgovanje z lesenimi izdelki lastne izdelave. Vsaka vas je gojila eno panogo suhe robe, pri delu so sodelovali cela družina in sosedje. Znanje se je prenašalo iz roda v rod in se širilo v sosednje vasi. Izdelke so prodajali krošnjarji; pred 2. svetovno vojno jih je več kot 600 prodajalo tudi po večjem delu Evrope. V preteklosti so suho robo izdelovali še na Črnem Vrhu nad Idrijo, delno na Trnovski planoti, v Bohinju in na Pohorju, do konca 19. stoletja na Blokah, v Poljanski in Selški dolini, v Zgornjem Posočju z Idrijskim in Cerkljanskim.

Datacija:

zadnja četrtina 15. stol., 1492

3. LOKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

Naselje: **RIBNICA (RIBNICA)**

Opis lokacije:

Občina Ribnica, Sodražica, Loški Potok, Dobropolje, Velike Lašče, Kočevje, Bloke

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **479420** X: **66100**

4. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

več nosilcev

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02_00038.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Nena Židov, 2014

6. VARSTVENE USMERITVE ZA ENOTO

Kategorija usmeritev: **drugi ukrepi ohranjanja žive dediščine**

Opis usmeritev

osnovne varstvene usmeritve za živo dediščino

7. PRISTOJNOSTI

Pristojna institucija: **Slovenski etnografski muzej**

Strokovna področja:

etnologija

8. POVEZAVA ENOTE Z DRUGIMI ENOTAMI REGISTRA

Register žive kulturne dediščine:

Register nepremične kulturne dediščine:

Register premične kulturne dediščine:

Muzej Ribnica in Galerija Miklova hiša Rokodelskega centra Ribnica

9. UTEMELJITEV VPISA

Suhorobarstvo je rokodelska in obrtna dejavnost, ki ima na območju občin Ribnica, Sodražica, Loški Potok, Dobrepolje, Velike Lašče, Kočevje in Bloke večstoletno tradicijo. Kljub nekaterim spremembam v načinu dela, končnih izdelkih ter v načinu prodaje je suhorobarstvo še vedno močno prisotno v okolju. Vpetost v lokalno gospodarstvo celotni regiji omogoča nadaljnji obstoj in razvoj. Znanje izdelovanja načrtno ohranjajo in prenašajo tudi na mlajše generacije. Suhorobarstvo je osrednji element lokalne oziroma regionalne identitete, močno vpliva tudi na prepoznavnost regije in na turistični obisk.

10. OMEJITVE GLEDE JAVNOSTI PODATKOV

Omejitev: **ni omejitev glede javnosti podatkov**

11. OPOMBE

12. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **> 30 m**

Natančnost območja: **območje ni določeno**

13. VPIS V REGISTER

Vpis dne: **29.1.2015**

Št.: **Rzd-01-15-00002-03**

Razlog: **pobuda**

14. SPREMEMBA REGISTRA

Sprememba dne:

Št.:

Razlog:

15. IZBRIS IZ REGISTRA

Izbris dne:

Št.:

Razlog:

16. ZAZNAMKI

Številka Rzd-01-15-00002-11-01

Datum: 29.1.2015

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00038**

Ime enote: **Ribniško suhorobarstvo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **84**

Danica Benčina

Zamostec 60, 1317 Sodražica

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Danica Benčina je pletarka, ki plete iz vrbovega šibja. Znanje pletarstva je podedovala od mame. Njeni najbolj znani izdelki so holandarice, peharji, cekarji, izdeluje tudi izdelke po naročilu.

Zgodaj spomladi vrbove šibe kupi in jih tudi nabere ob potoku Bistrica. Namoči jih v vodo, da poženejo brsti, nato šibe obeli (olupi lubje). Šibe posuši in jih razcepi s 'klinčkom' na tri dele, te pa še poobla. Tako dobi vitre, iz katerih nato plete svoje izdelke. Gradivo pred delom temeljito namoči v vodi. Najprej iz šib splete dno (različnih oblik, glede na velikost oz. obliko izdelka). Za nadaljevanje pletenja potrebuje model, ki služi kot opora za obliko končnega izdelka. Stranice košar, cekarjev in peharjev splete iz viter. Na koncu naredi zaključek v obliki kite iz šibja. Pri izdelkih, ki imajo ročaj, doda še tega ter ga primerno pritrdi na končni izdelek.

Za svoje izdelke je pridobila pozitivno mnenje strokovne komisije za ocenjevanje izdelkov domače in umetnostne obrti pri Obrtni zbornici Slovenije. Prodaja jih na domu in na Ribniškem semnju. Svoje znanje pa prenaša v pletarski šoli Rokodelskega centra Ribnica.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **ZAMOSTEC (SODRAŽICA)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **472846** X: **67616**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00084.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Tina Zajc, 2014

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **29.1.2015**

Razlog: **pobuda**

Številka: **Rzd-01-15-00002-03**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Razlog:

Številka:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Razlog:

Številka:

11. ZAZNAMKI

Številka Rzd-01-15-00002-11-02

Datum: 29.1.2015

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00038**

Ime enote: **Ribniško suhorobarstvo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **85**

Jože Belaj

Sajevec 24, 1310 Ribnica

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Jože Belaj je podnar, ki se s pletenjem podnov ukvarja približno trideset let. Prihaja iz vasi Sajevec, za katero je bilo v preteklosti podnarstvo značilna obrt. Znanje je pridobil od mame.

Gradivo za podne so leskove vitre, ki jih pridobi iz leskovih palic. Pravilno raščene palice nabere pozno jeseni in jih pravilno skladišči, v vlažni kleti ali kar pod snegom, saj se ne smejo posušiti. Pri izdelovanju podnov sprva s previdnimi potezami z nožem olupljubi in na enem koncu naredi zarezo. Nato s pripravo za cepljenje viter – babo odcepi debelejšo vitro, ki jo nato z nožem viternikom zgladi in nato še enkrat razcepi. Tako dobi dve vitri. Postopek nadaljuje, dokler nima dovolj viter za podno želene velikosti. Nato začne plesti. V pravilnem zaporedju polaga vitre v šesterokotnik in jih med seboj prepleta. Tako nastaja podno od sredine navzven. Ko dobi želeno velikost, podno obšije z vitro, da se ne razplete.

Jože Belaj svoje znanje predaja udeležencem pletarske šole v Rokodelskem centru Ribnica.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **SAJEVEC (RIBNICA)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **477145** X: **66647**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00085.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Tina Zajc, 2014

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **29.1.2015**

Razlog: **pobuda**

Številka: **Rzd-01-15-00002-03**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Razlog:

Številka:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Razlog:

Številka:

11. ZAZNAMKI

Številka Rzd-01-15-00002-11-03

Datum: 29.1.2015

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00038**

Ime enote: **Ribniško suhorobarstvo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **86**

Metod Jaklič

Andol 1, 1316 Ortnek

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Metod Jaklič se je naučil izdelovati obode od očeta, ko je bil star 13 ali 14 let.

Obodarstvo je v družini prisotno tri generacije.

Najbolj primeren les za izdelovanje obodov je les smreke ali hoje, ki jo obodar poznavalsko odbere. S trkanjem po deblu oceni, ali je drevo pravilno raslo, da se bo dalo cepiti. Hlod nato razreže na določeno mero (od 50 do 150 cm). Tak kos hloda se imenuje merica, ki jo s sekiro in lesenimi zagozdami razkolje na osmine. Nato z vsake osmine odstrani toliko lesa, da dobi pravo širino 'zgonta'. Zgont nato obliči (odstrani lubje) na stolu in tako je primeren za cepljenje. Cepi ga s klino in »bëtom«, pomaga si še z lesenim trlom, na polovico, nato spet na polovico, dokler ne dobi zelene debeline, potrebne za obod. Na stolu z 'rzevnikom' obreže obod na želeno debelino (manjši so tanjši, večji so debelejši), da je gladek, zlasti zunanja stran. Obod mora biti v sredini najdebelejši, proti obema koncema pa čedalje tanjši, da se lahko skrivi. Obod spusti čez mašino (ki ji rečejo 'za mašinat obode'). Mašina notranjo stran oboda pretere in s tem je notranja polovica krajša kakor zunanja, tako se lahko zvije v obod. Ko naredi 10 obodov, iz enega s klamfami zbije model (mudu) – v preteklosti so ga šivali z vitro in potem zbijali skupaj z žebli –, pomaga si s klupo. V zbiti obod nato potoči skupaj še devet kosov, da jih je vse skupaj deset, nezbitih. To imenuje kolač. V kolačih obode posuši.

Sušijo se odvisno od letnega časa, zraka in vlage. Za izdelovanje sit poleg obroča potrebuje še obroč (šajbo), ki služi za pritrditev mreže v situ in je polovico ožji od oboda. Naredi ga po istem postopku kot obod. Obroč in obod skupaj imenuje komplet.

Metod Jaklič prikazuje izdelovanje obodov na sejmih in v Rokodelskem centru Ribnica.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **ANDOL (RIBNICA)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **472522** X: **71604**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00086.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Tina Zajc, 2014

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **29.1.2015**

Številka: **Rzd-01-15-00002-03**

Razlog: **pobuda**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Številka:

Razlog:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Številka:

Razlog:

11. ZAZNAMKI

Številka Rzd-01-16-00002-11-01

Datum: 19.2.2016

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00038**

Ime enote: **Ribniško suhorobarstvo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **131**

Andrej Mihelič

Zavrti 11, 1317 Sodražica

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Andrej Mihelič se z izdelovanjem sit ukvarja že od mladih nog. Od očeta je uradno obrt prevzel, ko je šel oče v pokoj.

Sestavni deli za sito so smrekovi obodi in mreže (podna) iz različnih materialov. Obod odreže na določeno dolžino in ga spne s kovinskimi sponkami ali žeblički. Nato ga poobla, zbrusi in nanj napne kovinsko, plastično ali žimnato mrežo. Pritrdi jo z obročem. Izdelati zna tudi rešeta in rete z lesenim podnom, ki jih s pomočjo 'klupe' zašije z vitro.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **SODRAŽICA (SODRAŽICA)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **472040** X: **68611**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00131.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Tina Zajc, 2014

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **19.2.2016**

Številka: **Rzd-01-16-00002-03**

Razlog: **pobuda**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Številka:

Razlog:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Številka:

Razlog:

11. ZAZNAMKI

Številka Rzd-01-16-00002-11-02

Datum: 19.2.2016

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00038**

Ime enote: **Ribniško suhorobarstvo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **132**

Anton Govže

Zapotok 26, 1310 Ribnica

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Anton Govže se s strugarstvom ukvarja že od malih nog, ko ga je zanj navdušil njegov oče. Aktivno se s to dejavnostjo suhorobarstva ukvarja od leta 1946, svoje znanje posreduje naprej, med drugim tudi mlajšim generacijam sorodnikov, ki nadaljujejo družinsko tradicijo.

V preteklosti so strugarski stroji družine Govže delovali na vodni pogon, danes pa so odvisni od električne energije. Spremenila se je tudi namembnost izdelkov, ki jih Anton Govže izdeluje. Nekoč je izdelal več skled (npr. za surovo maslo), danes pa predvsem spominke (npr. ribniški pušeljc). Izdelke izdeluje iz javorjevega lesa, povečini kupljenega iz kočevskih gozdov, nekaj pa ima tudi svojega. Anton Govže pri svojem delu še vedno tudi ročno obdeluje strugarske izdelke, kar prikazuje na demonstracijah v Rokodelskem centru Ribnica.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **ZAPOTOK (SODRAŽICA)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **475276** X: **68645**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00132.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Tea Lovšin, 2014

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **19.2.2016**

Razlog: **pobuda**

Številka: **Rzd-01-16-00002-03**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Razlog:

Številka:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Razlog:

Številka:

11. ZAZNAMKI

Številka Rzd-01-16-00002-11-03

Datum: 19.2.2016

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00038**

Ime enote: **Ribniško suhorobarstvo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **133**

Franc Vidervol

Lipovec 11, 1331 Dolenja vas

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Z izdelovanjem orodja se v družini Vidervol ukvarjajo najmanj tri generacije. France Vidervol se je naučil izdelovati grablje, oselnike in kosišča od svojega očeta in se s to dejavnostjo ukvarja že od svoje mladosti.

Les za izdelavo orodja poseka v jesenskem času po mali maši (8. september). Nato ga razreže na primerno debele in dolge deske za čeljusti grabelj. Deske nato primerno skladišči. Za ročaje uporablja leskove palice, ki jim najprej zareže lubje oz. jih 'orajsa', nato pa jih poravna. Na krožni žagi debelejši konec leskovih palic zareže in jih s posebnim strojem, ki ga je naredil njegov oče, obreže v konus. Nato zareže 'peruti' in nanje nabije čeljusti s zobmi iz lesa drena ali črnega gabra. Grablje prodaja na domu in v trgovinah.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **DOLENJA VAS (RIBNICA)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **482758** X: **63248**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00133.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Tina Zajc, 2014

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **19.2.2016**

Številka: **Rzd-01-16-00002-03**

Razlog: **pobuda**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Številka:

Razlog:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Številka:

Razlog:

11. ZAZNAMKI

Številka: Rzd-01-16-00002-11-04

Datum: 19.2.2016

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00038**

Ime enote: **Ribniško suhorobarstvo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **134**

Ivan Ogrinc

Breže 1, 1310 Ribnica

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Ivan Ogrinc izhaja iz družine, kjer ima predelava lesa dolgo tradicijo, saj je bila pri hiši nekoč žaga. Pred več kot dvajsetimi leti se je sam in pri okoliških mojstrih naučil izdelovati žlice in kuhalnice. Svoje znanje je prenesel na sina, žlice in kuhalnice pa danes izdelujeta ročno in strojno. Za izdelavo največkrat uporabljata domači bukov les. Ves odpadni les in žaganje porabita za peč, nad katero na mrežah sušita dokončno obdelane žlice in kuhalnice. Izdelke prodajata lokalni zadrugi.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **BREŽE (RIBNICA)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **476942** X: **68585**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00134.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Tea Lovšin, 2014

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **19.2.2016**

Številka: **Rzd-01-16-00002-03**

Razlog: **pobuda**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Številka:

Razlog:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Številka:

Razlog:

11. ZAZNAMKI

Številka Rzd-01-16-00002-11-05

Datum: 19.2.2016

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00038**

Ime enote: **Ribniško suhorobarstvo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **135**

Janko Marinč

Kajuhovo naselje 61, 1330 Kočevje

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Janko Marinč je pletar, ki izdeluje košare različnih oblik in velikosti iz leskovih viter. Izdelovanja viter in pletenja se je naučil v pletarski šoli Rokodelskega centra Ribnica. Znanje, ki ga je pridobil, sam še nadgrajuje. Izdeluje košare, peharje, pleteno embalažo za steklenice in druge pletene izdelke.

Leskove palice nabira v gozdu in jih najprej olup, nato pa s pomočjo kolena ali 'babe' (lesene priprave za cepljenje viter) razcepi na debelejšje vitre. Z ostrim nožem jih zgladi in stanjša. Tako obdelane vitre razcepi na še tanjše, nato jih z 'rezirjem' zoži na ustrezno širino. Dna za košare ali peharje izžaga iz desk različnega lesa. V dna izvrti luknje, v katere nabije 'klinčke' in/ali ročaj. Okrog 'klinčkov' nato prepleta vlažno vitro. Pletenje zaključi s srobotom, ki ga vlažnega ukrivi in vrine med dva klinčka.

Oblike izdelkov prilagaja današnjemu trgu. Leta 2012 je za svoje izdelke pridobil certifikat Art & Craft, leta 2014 pa nacionalno poklicno kvalifikacijo pletar/pletarka. Izdelke prodaja na domu, različnih sejemskih in ostalih prireditvah, svoje znanje pa posreduje na delavnicah in v pletarski šoli Rokodelskega centra Ribnica.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **KOČEVJE (KOČEVJE)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **489089** X: **55765**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00135.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Tina Zajc, 2014

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **19.2.2016**

Razlog: **pobuda**

Številka: **Rzd-01-16-00002-03**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Razlog:

Številka:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Razlog:

Številka:

11. ZAZNAMKI

Številka Rzd-01-16-00002-11-06

Datum: 19.2.2016

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00038**

Ime enote: **Ribniško suhorobarstvo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **136**

Jožica Indihar

Žimarice 75, 1317 Sodražica

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Jožica Indihar je doma iz Dobropolja, kjer so v preteklosti skoraj pri vsaki hiši izdelovali zobotrebce. Sedaj živi v Žimaricah, kjer nadaljuje družinsko tradicijo izdelovanja zobotrebcev. Sama je začela izdelovati zobotrebce, ko je začela hoditi v šolo.

Danes ji pri tem delu, ki poteka enako kot nekoč, pomaga mož, ki v gozdu poseka leskove palice in jih razreže na 6,5 cm dolge paličice ali 'krcličke'. Jožica jih z nožem in kladivom 'razčetrta' oz. razcepi na četrtine ali osmine, odvisno od njihove debeline.

Olupi jim lubje in jih razcepi na tanjše ploščice, nato pa na paličice. Paličice s posebnim nožem 'krivčkom' ošili na obeh straneh, da nastane zobotrebec. Zobotrebce posuši in po 18 zobotrebcev z nitjo zveže v butarice, nato pa 'potakne' oz. doda še dva, da butarico učvrsti.

Zobotrebce prodaja na domu in ribniškem sejmu suhe robe in lončarstva.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **ŽIMARICE (SODRAŽICA)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **469314** X: **70201**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00136.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Tina Zajc, 2014

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **19.2.2016**

Razlog: **pobuda**

Številka: **Rzd-01-16-00002-03**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Razlog:

Številka:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Razlog:

Številka:

11. ZAZNAMKI

Številka Rzd-01-16-00002-11-07

Datum: 19.2.2016

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00038**

Ime enote: **Ribniško suhorobarstvo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **137**

Jure Urbančič

Lepovče 26, 1310 Ribnica

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Jure Urbančič se z izdelovanjem spominkov ukvarja od leta 1965. Izdeluje miniaturne figure Ribničanov – krošnjarjev. Obrt je nasledil od očeta.

Pri izdelavi tovrstnih spominkov se najprej loti rezanja lipovega lesa, ki ga nareže na primerne kvadre, nato pa iz njih oblikuje dele telesa figure. Iz usnja naredi čevlje, iz klobučevine klobuk ter sešije oblačila. Sam izdelava tudi miniaturno krošnjo in košaro, v kateri Ribničan – krošnjar nosi žlice. Izdelke prodaja na domu in na sejmih.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **RIBNICA (RIBNICA)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **479762** X: **66585**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00137.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Tina Zajc, 2011

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **19.2.2016**

Številka: **Rzd-01-16-00002-03**

Razlog: **pobuda**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Številka:

Razlog:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Številka:

Razlog:

11. ZAZNAMKI

Številka Rzd-01-16-00002-11-08

Datum: 19.2.2016

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00038**

Ime enote: **Ribniško suhorobarstvo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **138**

Rudolf Indihar

Žimarice 75, 1317 Sodražica

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Rudolf Indihar je posodarsko obrt podedoval od svojega očeta, obrt pa je v družini že nekaj generacij. V mladosti je izdeloval klasične lesene posode (škafi, čebri, brente, kadi), več kot 25 let pa izdeluje miniaturne klasičnih posod, ki so v rabi kot lesene embalaže.

Postopek izdelave se je od njegove mladosti moderniziral, sedaj pri svojem delu uporablja več električnih orodij. Kljub temu v postopku izdelave lesene posode ostaja bistveno ročno delo, predvsem sestavljanje posod iz več lesenih delov ali 'zgontov'. Vsakega mora odrezati na pravo širino in ga postružiti ali 'pofrezati', da se med seboj prilegajo. Nato jih zloži v stavnik ali model in jih med seboj zlepi. Potem obod posode pobrusi znotraj in zunaj in mu nadene dva obroča iz leskove vitre. Na koncu ureže utor za dno posode in ga vstavi.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **ŽIMARICE (SODRAŽICA)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **469314** X: **70201**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00138.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Tina Zajc, 2014

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **19.2.2016**

Razlog: **pobuda**

Številka: **Rzd-01-16-00002-03**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Razlog:

Številka:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Razlog:

Številka:

11. ZAZNAMKI

Številka: Rzd-01-19-00004-11-01

Datum: 12.3.2019

opis nosilca enote nesnovne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00038**

Ime enote: **Ribniško suhorobarstvo**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **197**

Društvo za ohranjanje dediščine

Gradež 28, 1311 Turjak

<http://www.gradez.si/sl/drustvo-dod>

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Društvo za ohranjanje dediščine Gradež, ki danes šteje okoli sto članov iz Gradeža in okolice, je bilo ustanovljeno leta 2004. Društvo deluje v javnem interesu na področju kulture. Med najpomembnejšimi aktivnostmi članov društva je poleg ohranjanja dejavnosti sušenja sadja v vaški sušilnici tudi zobotrebčarstvo kot panoga ribniškega suhorobarstva.

Člani društva, ki izdelujejo zobotrebce, se dobivajo predvsem v zimskem času, ko po domovih ali v vaški sušilnici sadja v Gradežu izdelujejo zobotrebce. Ob tem posamezniki pripovedujejo zgodbe in spodbujajo medgeneracijsko druženje ter prenos znanja na mlajše generacije. Večina članov je zobotrebce izdelovala že v mladosti, ko je bil to še dodaten vir za preživetje številnih družin. Danes zobotrebce izdelujejo predvsem kot turistične spominke.

Člani društva prikazujejo izdelovanje zobotrebcev na javnih prireditvah na Gradežu (npr. Praznik suhega sadja na Gradežu, Praznovanje pomladi, Razstava jaslic v skritih kotičkih Gradeža), ob gostovanjih društva v drugih krajih (npr. vsako leto na turističnem sejmu Alpe-Adria v Ljubljani), ob mednarodnih izmenjavah s pobrateno občino Luetzelflueh v Švici idr. Prikaz izdelave zobotrebcev vključujejo v izobraževalne programe šol v lokalnem okolju, naravoslovne dneve in delavnice za šolske skupine in skupine odraslih.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **GRADEŽ (VELIKE LAŠČE)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **471228** X: **81805**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00197.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Metka Starič, 2018

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **12.3.2019**

Razlog: **pobuda**

Številka: **Rzd-01-19-00004-03**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Razlog:

Številka:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Razlog:

Številka:

11. ZAZNAMKI